

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszafizetése és hirdetések a
 száadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

A háboru meséi.

Mint minden rendkívüli, a háboru is roppant hatással van az emberek fantáziájára, s így születnek azok a rémmesék, amiket ebben a rettenetes négy évben a háboru felszínre vetett s amikkel az emberek egymást agyon rémitették, amiket még jobban kiszínezve adtak tovább. Eddig vesztett csatákról, roppant veszteségekről szóltak a mesék, most már árulásról sutognak.

Az olasz offenzívát tavaszra várta a közvélemény. Hiába. Az emberek tudták, hogy jönnie kell s várták, egyre türelmetlenebbül. Már tudták előre a napját is. De az offenziva egyre késett. Az emberek türelmetlenek voltak, árulásról beszéltek, elindult a pletyka. Mesecsínálók szótték-fonták tovább az ostoba pletykát s belevonták a királyi család tagjait, a királynét s a királyné anyját.

Aztán megkezdődött az offenziva s elhallgatott a pletyka. De a Piáve áradása, az a roppant víztömeg mely ezen a különben jelentéktelen folyón átrohant, elszakítva az összeköttetést átkelt csapatainkkal — visszavonulásra kényszerített bennünket. Az offenziva nem sikerült. A mesecsínálók újra előbukkantak. Az ember nem tudja, nevéss-e, vagy bosszankodják ezeken az otromba, buta hazugságokon.

Akik kutattak a mese eredete felől, azt hiszik, hogy ezek a hazug mesék ellenséges ügynökök aknamunkáira vezethetők vissza. Az ellenség rágalmakkal hadakozik, ezt tapasztaltuk eddig is. És hogy ezek a hírek gyűlöletet árulnak el a mi bájos ifju királynénk iránt — az kétségtelen. Azt hiszem mégis, hogy ezeket a képtelen híreket nem a gyűlölet terjeszti, hanem a mérhetetlen ostobaság. Ezek a hírek a legeldugottabb falvakban is el vannak terjedve, pedig itt Magyarországon mindenki szereti a bájos, angyali jószágú királynét s talán nincs ház, melyben feltalálható ne lenne a kis gyönyörű trónörökös bájos gyermeképe.

A mese már olyan formában él a falun: a mi királynénk az olasz királyi leánya, akinek az édes anyja otthon maradt Rómában s állandóan levelezik a leányával.

Ez a falusi mese és ennél semmivel sem okosabbak azok, amelyeket a kávéházakban sutognak. Meg kell vé-

deni a magyarok királyné asszonyát ezektől az ostoba rágalmazó meséktől. A mi népünk nem gonosz rágalmazó, amely örömét találja a rágalmakban s azért könnyen felvilágosítható. Meg kell ismertetni a néppel a királyné fenkölt, ragyogó személyét s akkor ezek a mesék végre véget érnek. A mi népünk rendületlenül ragaszkodik a királyi családhoz.

Ez a nép találta ki azt a mesét, hogy Hindenburg nem más, mint Rudolf trónörökös, aki nem halt meg, hanem győzelemre vezeti a szövetséges seregeket.

Ez a nép nem fog hitelt adni ezután ilyen rágalmazó otrombaságoknak, ha megértetik vele, mennyire képtelen mesékkal ültették fel.

Vázsonyi beszéde a választójogi vitában.

A képviselőház ülése.

Szász Károly elnök kevéssel 11 óra előtt nyitja meg az ülést.

A választójogi vita első szónoka Landauer Béla. A javaslatot általánosságban elfogadja azzal, hogy nem ért egyet annak minden részletével. Nem fogadja el a hat elemi jogcímet a négy elemi helyett. A katonák választójogát és az ipari munkások nyilvántartási rendszerét sem helyesli úgy, ahogy a javaslat előírja. A választási költségeket mellőzni kell. (Helyeslés.)

Vázsonyi Vilmos: Akkor miért szavazza meg a javaslatot?

Landauer Béla (gunyosan): A hatalomért!

Vázsonyi Vilmos: A hatalom nem sokat ér!

Landauer Béla: A megegyezés hive és odaadóan támogatja azt a kormányt, amely nemzeti érdekből odaadóan eltűri az ilyen nem kifogástalan törvény megalkotását. Vis majornak nevezhető az a helyzet, amelyben az ország ma van, mert mi foglalja el a kormányt, a napszámost, a tisztviselőt, a laleinert? Az élelem, a cipő, a meleg ruha megszerzése. Ez a vis major, amely miatt sok politikus a kormány háta mögé sorakozott, ha nem is helyesli ezt a javaslatot teljes egészében. Választania kellett a nemzet és az utca között. Ezért fogadja el a javaslatot.

Vázsonyi Vilmos emelkedett ezután szólásra. A baloldal, amely Vázsonyi eredeti javaslatának alapján áll, ilyen közbekialtá sokkal fogadja:

Hock János (gunyosan Landauerre célozva): Most jön az utca!

Balla Aladár: Halljuk az utcát!

Vázsonyi Vilmos: Objektivitással akarja beállítani a két javaslat közötti különbséget. Természetes, hogy felszólal, mert a különbségekre rá kell mutatnia. Ezért minden személyi és pártpolitikai szempont nélkül fog beszélni.

Ha nem volna ez a javaslat az ő javaslatánál terjedelemben is sokkal szűkebb, lényegében egészen más, ha csak a Károlykeresztesek jogát törölték volna, már olyan nagy különbséget idézne elő ez a két javaslat között, hogy erkölcsi lehetetlenség lenne annak elfogadása.

Hoch János: A néppártból indult ki a Károly keresztesek törlése! Rakovszky István!

Egy hang: Huszár Hároly!

Vázsonyi Vilmos: Ha elesik a hős, márványba kerül a neve és a nemzet hálával adós emlékének, ha azonban életben marad, akkor már jog cím is kell ahhoz, hogy szavazati jogot kapjon.

Hock János: A halottaknak adnak jogot!

Vázsonyi Vilmos: Annál feltűnőbb ez, mert a választójog szőnyegre kerülésének éppen a harcosok joga volt az alapja. Éppen ez hiányzik most belőle.

Ha ezt a javaslatot elfogadná, az ország előtt szemfényvesztőnek kellene magát neveznie. A módosított javaslat nem kelt megnyugvást, még azok körében sem, akiknek agitációjának köszönhető, hogy a választójog napirendre került. A többségnek nem kell az analfabéta kurzus, mert ez idővel szaporitana a választók számát. A 4 és 6 elemi kérdésével nem kíván foglalkozni, mert ennek sorsát már elintézték a bizottságban. A mezőgazdasági munkások kizárásának az lesz a következménye, hogy ezek is olyan alapon fognak szervezkedni, mint az ipari munkások.

Az elnök ezután szünetet ad.

Szünet után

Vázsonyi folytatja beszédét: kifogásolja, hogy a bírói kart kirekesztették a választási eljárásból, pedig a bírói kar Magyarország legtisztább társadalmi köre, ezek biztosították volna a választások tisztaságát. Kijelenti, hogy a javaslat érdemi részével végzett.

Az elnök ekkor az ülés folytatását délutára halasztja.

A délutáni ülés.

A délután 5 órakor folytatott ülésen

Vázsonyi befejezi beszédét. A nők választói jogáról szólva lehetetlennek tartja, hogy az iskolaszolgának, fűtőnek legyen

szavazatijoga, de az igazgatónőnek nem. A javaslatot nem fogadja el.

A következő szónok Návay Lajos, aki a kölcsönös megegyezés hívének vallja magát, amely megegyezés csak kölcsönös áldozatok árán lehetséges. Az első percben tisztában volt vele, hogy háboruban nem lehet választani, reméli, hogy a többség a magyarul irni olvasni tudást el fogja fogadni. A titkoság dolgában Vázsonyi álláspontján van, a nemzetiségi kérdésben a jogegyenlőség híve, de a nemzetiségeknek már az iskolában meg kell tanulni a magyar nyelvet. A javaslatot elfogadja.

Juriga szlovák és nem — tót.

Návay után Juriga Nándor beszélt és általános derültségben tartotta ismét a Házat. Választójogi beszédét azzal kezdte, hogy szemrehányást tett a képviselőknek, akik csak megválasztatják magukat s feléjük sem néznek kerületüknek.

— Ugy ott hagyják a választókat, mint Szent Pál a románokat — mondta.

Sümegei közbeszól: románokat? Mint az oláhokat...

Juriga (Sümegeihez): Mindent a maga nevéen kell nevezni. Mit szólnál hozzá, ha azt mondanám neked, hogy te zsidó vagy és nem izraelita?

Sümegei: Az mindegy.

Juriga: Nem mindegy. Látod én szlovák vagyok és nem tót.

Egy hang: A tót nem ember.

Juriga (folyton Sümegeihez beszél): Látod, ha tótot emlegetnek, mindjárt az jut eszükbe, hogy a tót nem ember. Ha azt mondom: zsidó, rám fogják, hogy antiszemita vagyok. Ha azt mondom: rác, mindenki vadráca gondol. (Általános derültség a ház minden oldalán.)

Juriga ezután gyorsan befejezi beszédjét s kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Ezután az elnök a vita folytatását más napra halasztotta.

Ülés vége este 8 órakor.

Scheidemann békét követel.

Berlin, július 4.

A birodalmi gyűlés tegnapi ülésén Scheidemann, a többségi szociálista párt vezére követelte, hogy a kormány kezdjen tárgyalásokat az ellenséges államokkal arról, hogy a front mögött való repülőtémadásokat megszüntessék, mert ezek csak embereket pusztítanak, de a legcsekélyebb katonai kárt sem okozzák.

Scheidemann ezután ismét szóvá tette Kühlmann államtitkár legutóbbi beszédét és hibáztatta, hogy a legfelsőbb hadvezetőség beleavatkozik a politikába. Kühlmann kénytelen volt meghátrálni a főhadiszállás előtt. Hol van az a polgárember, — kérdezte — aki megmondja a nagyfőhadiszállásnak, hogy a világbékét, amelyet a német nép minél előbb kíván, katonai sikerekkel soha nem érhetjük el! Nem lehet tovább is csak úgy egyszerűen évekig huzni a háborút. Követeli, hogy a kormány határozottan cselekedjék a béke érdekében és ne tűrje, hogy a hadvezetőség tulságosan beavatkozzék a politikába.

Megérkezett a spanyolbetegség Nagyváradra.

Mayer László dr az új járványról.

Madridból indult ki az a járvány, amely Berlinen, Németországon, Bécsen és Budapestten keresztül — mint ez illik is — épügy elérkezett Nagyváradra, mint a bő ruha divatja vagy a rágalom.

Londonban is felütötte a fejét ez a furcsa betegség, azonban nálunk kiderült, hogy ártalmatlan, rövid lefolyású s nincs mit aggódni tőle. Reke Zoltán dr törvényszéki jegyző, elnöki titkáron jelentkezett ez a betegség, lázzal és a már ismert gégehurut tünetek kíséretében. A kiváló titkár lakásán fekszik, a betegség mulófélben van. Rajta kívül egy család négy tagja is keresztülesett a betegségen, este még 40 fokos lázban feküdtek s tegnap délben már napi foglalkozásukat végezték.

Mayer László dr főorvoshoz fordultunk információért. Mayer dr ugyanis keresztülélte az 1889—91. évi nevezetes influenza járványt, amely Oroszországból jött hozzánk, látta annak hatását és pusztításait. Ezenkívül ő fojtotta el vaskézével, kéréletlenül szigorral a fertőtlenítési kényszer keresztülvitelével a harctérről eredt járványokat még csirájában úgy, hogy a hólyagos himlő például teljesen szünetelt nálunk akkor, mikor a várost környékező falvakban állandó hólyaghimlő járvány dult.

A kolera meg éppen csak hogy letette névjegyét, a Körösvíz használatának eltiltása

az abban itatás szigorú megakadályozása s ez elkülönítés ideális keresztülvitele nyakát szegte a belopózkodott rémnek. Ő tehát legyűrte a járványokat s ezért nyilatkozata rendkívül megnyugtató.

— A spanyolnak nevezett betegség — mondotta dr Mayer főorvos — fertőző katarhális baj, amelynek nincs bacillusa. Nem tudtak kórokozót találni. A felső légcső katarhusa ez, más, mint az influenza, amelynek szintén van egy válfaja, 40 fokos lázzal, de 3 nap alatt gyógyul. Ellene csupán egyéni védekezésnek van helye, ha sokan vannak együtt, megkaphatják. Nem lehet ellene védekezni hatósági rendeletekkel. Halálózásról nem tudunk, legfeljebb nagyon öreg emberekkel okozhat halált, de ez az influenzánál is előfordul. Az influenza 1889 ben érkezett hozzánk Oroszországból, de ezzel nem azonos az új betegség, mert nincs benne az influenza bacillusa. A fő a beteg elkülönítése, bár célra ez se igen vezethet, inkább a nagyobb mérvű gyülekezések betiltása. Az influenzánál az iskolákat is bezárták, de erről most nem lehet szó, legfeljebb a kávéházakat kell majd bezárni rövid időre, mert a betegség 3—4 napos lefolyású s a köpködést meg kell tiltani. Aggódásra tehát nincs ok. Az új betegség fellépéséről különben nincs hivatalos értesülésem.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

A főispán üdvözlése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartott rendes havi ülésén először elnökölt Malatinszky Lajos új főispán. Az alkalmat felhasználta a bizottság, hogy a főispánt üdvözzölje s tiszteletéről biztosítsa. Az ülés különben a rendes folyó ügyeket intézte el.

Malatinszky Lajos főispán elnöklete alatt Lukács Ödön v. főjegyző, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, dr Thury Endre kir. ügyész, May Sándor kir. műszaki tanácsos, Császár Andor gazd. felügyelő, Lendvay Z. gazd. felügyelő, dr Thury László v. főügyész, dr Mayer László v. főorvos, dr Istvánffy István árvaszéki elnök, Sulyok István, dr Medvigy Gábor, dr Olasz Béla, dr Thury Kálmán és dr Adorján Ármán voltak jelen.

Az ülés elején Sulyok István emelkedett szólásra. Mielőtt a kitűzött ügyek tárgyalásába kezdenének, a közigazgatási bizottságban első alkalommal elnöklő főispánt nem megszokásból, de szíve legbensőbből üdvözli a bizottság nevében. Rendkívüli eset, hogy az állam kiküldött képviselőjét a társadalom oly benső rokonszenvvel fogadja, mint Malatinszky Lajos főispánt. Tartozhatnak bár más politikai párthoz, de a főispán rokonszenves egyénisége az az aranyhid, amelyen mindnyájan eléje járulnak. Végtelenül örül, hogy ő üdvözölheti a bizottság nevében s kívánja, hogy fogadja a bizottság rokonszen-

vét, tiszteletét jó szívet s fogadja azt jóindulattal. Kéri az Istent, hogy a nemes intelligenciájú, tetterős főispánnak adjon erőt, hogy különösen a mostani nehéz időkben mindazokat az édes vágyakat, reményeket, amelyeket a bizottság személyéhez fűz, teljesíthesse.

Malatinszky Lajos elnöklő főispán mélyen köszöni a nem várt üdvözlést. — Egy irányt ismer, hogy amit a kormányzás felsőbb hatósága ő elé tűzött, az ország és a közjóra teljesíthesse. Kéri Isten áldását a bizottság működésére, hogy az gyümölcsöző legyen. (Éljenzés.)

Ezután áttértek a kitűzött ügyek tárgyalására.

A polgármester havi jelentését terjesztette elé, amelyből közöljük a következő adatokat:

A közegészségi állapot június hónapban kedvezőtlen volt, mert a halálózások felülmúlták a születések számát. A fertőző betegségek közül a kanyaró 12 esetben 1 halálózással, a difteritisz 6 esetben, a vörheny 6 esetben, 1 idegen halálózással, a hasihagy-máz 18 esetben, 1 idegen halálózással, a vérhas 3 esetben, 1 idegen halálózással, a hőkhurut 2 esetben, 2 halálózással fordultak elő.

Született 38 fiú, 42 leány, összesen 80 gyermek, elhalt 63 férfi, 77 nő, összesen 140 egyén. Elhalt pedig Ujvároson 23, Olasziban 20, Váralja Velencén 26, kórházakban 61. — Ápolatott a járványkórházban 17 beteg, a gyermekkórházban 71 fekvő, 230 bejártó beteg.

A közbiztonság normális volt. Lopás 322, sikkasztás 16, orgazdaság 14, hatóság elleni erőszak 2, csalás 15, zsarolás 5, árdrágítás 8.

Az adók befizetése rendes volt. Befolyt kincstári adóban 98026 korona, községi adóban 55.331 korona. Kihágási feljelentés 352 esetben tétetett, ezek között 169 árdrágításért.

Ezután a többi ügyeket változatlanul elfogadták.

Harcok a Somme mindkét oldalán.

Berlin, július 4. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati narétér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. A harci tevékenység este egyes szakaszokon feléledt. Az ellenség kora reggel óta a Somme mindkét oldalán hevesen tüzelt. Itt gyalogsági harcok fejlődtek.

A német trónörökös hadcsoportja. — A franciák az Aisnetől északra heves részleges támadást indítottak. Moulinssour Tournentől keletre az ellenséget ellenlökéssei vertük ki első vonalainkból, egyebütt pedig támadásaik már drótakadályaink előtt összemollottak. Chateau Thierrytől nyugatra megihusultak az ellenség megújított előretörései.

Gallwitz tábornok és Albracht herceg hadcsoportja: A Maas keleti partján vizsautasítottunk egy erős ellenséges előretörést. A Sundgauban sikeres vállalkozásokból foglyokat szállítottunk be.

Udet hadnagy 40, Rumej hadnagy 29 és 30-ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Egymillió amerikai katona Európában.

Washingtonból jelentik: A Central News jelenti: Backer hadügyi államtitkár tegnap írásbeli jelentést tett Wilson elnöknek arról, hogy eddig egy milliónál több amerikai katona utazott el Európa felé. Az első csapatszállító hajók 1917 május 18-án indultak el egészségügyi személyzettel és anyaggal. A 14.644 főnyi tengerészeti csapatokkal együtt 1.190.015 embert küldtek Franciaországba.

A cseh-tótok veresége.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) A Pétervári Távirati Ügynökség közli azt a jelentést, hogy a csek-tótokat megverték és azok az Uralba menekültek. Az egész ellenforradalom leverése napok kérdése.

Merénylet a cseh-tót csapatok parancsnoka ellen.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: A cseh tót csapatok parancsnoka, Rosiska ellen, mikor Alexejev tábornokkal és más ellenforradalmi vezérekkel együtt Omszkban tartózkodott, a Novi Westnik című lap szerint, merényletet követtek el. Amikor a városházán tartott haditanács után Rosiska szállására igyekezett, egy ismeretlen revolverből többször rálőtt és az egyik golyó átturta a parancsnok tüdejét. A merénylő elmenekült.

A királyi család elleni rágalom tervszerű akció.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Parlamenti körök szerint Seidler miniszterelnök szigorú vizsgálatot fog vezetni a királyné személyével kapcsolatban terjesztett rágalom ügyében. Már eddig is tudott dolog, hogy tervszerű akcióról van szó. A német képviselők fel fogják szólítani Seidler miniszterelnököt: nyilatkozzék, milyen büntetéssel fogják sujtani a rágalom terjesztőit.

A Piave vidékén a harcok tovább tartanak.

Budapest, július 4. (A miniszterelnökségi sajtóosztály jelentése. Hivatalos.) A tüzárségi harc a délnyugati front számos szakaszán rendkívül élénk volt.

Asiagónál és a Monte Sisemolon angol rohamcsapatok vállalkozása meghiúsult.

A Piave-torkolat vidékén a harcok tovább tartanak.

A vezérkar főnöke.

Az ukrán békeszerződés revíziója.

A cholmi területnek Ukrániához való csatolása miatt ellenzékbe mentek a lengyelek s elégedetlenek s azért Czernin megbízást kapott arra, hogy a szerződés ama pontjait, amelyek az osztrák válságot okozták, tehát a cholmi kérdést és a Galicia kettéválasztására tett ígéretet revízió alá vegye és amennyiben lehetséges, békét teremtsen a lengyelek és rutének között.

Kiderült, hogy Seidlernek nemcsak hogy pontos tudomása volt az ukránok cholmi

követeléséről és arról, hogy autonómiát, külön koronatarományt követelnek a galíciai rutének számára, hanem Czernin éppen Seidler sürgető táviratainak hatása alatt kötötte meg Breszt-Litovszkban az ukrán békét.

Az ukrán békeszerződés revíziójára szükség van azért is, mert Ukrania nem teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségeit. A lengyel pártok követelik ezt a revíziót.

Mihály nagyherceg proklamációja.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) A „Vossische Zeitung“-nak jelentik Kopenhágából: Londonon át érkezett moszkvai sürgönyökből kitünik, hogy Mihály nagyherceg proklamációt bocsátott ki és tudatja az orosz néppel, hogy kötelességének tartja, hogy Oroszországban a rendet és a birodalom tekintélyét helyreállítsa.

Az alkotmányozó gyűlés feloszlátása az ország teljes züllésére vezetett. A nagyherceg amnesztiát ígér mindazoknak, akik a mostani kormány megbuktatásán és elkergetésén segídeknek.

Az olaszok még félnek tartalékainktól.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Olasz haditudósítók megállapítják, hogy az osztrák-magyar hadvezetőség által az olasz fronton koncentrált 60 hadosztályból eddig csak 35 hadosztályt használtak fel. Az osztrák-magyarok így még jelentékeny tartalékokkal rendelkeznek, amelyek még sok bajt okozhatnak az olasz hadvezetőségnek.

Amerika szerint a háboru vége már nincs messze.

Budapest, július 5. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Lansing államtitkár a külügyi bizottságban a következőket jelentette ki:

— Az ellenséges államférfiak beszédei nem készítetik Amerikát eddig elfoglalt álláspontja megváltoztatására. A háborut folytatni kell az ellenségen való győzelem eléréséig. A döntés a háboruban és ezzel magának a háborunak a vége már nincsen messze.

Czernin lesz Seidler utóda?

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Politikai körökben élénk beszélgetés tárgyát képezi Czernin volt külügyminiszter legutóbbi kihallgatása. Az egy óráig tartó kihallgatás után Czernin felkereste gróf Burián külügyminisztert és hosszabb ideig tanácskozott vele. — A hírek úgy szólnak, hogy abban az esetben, ha Seidler miniszterelnök távoznék állásából, gróf Czernin veszi át a kormány vezetését.

Meghalt a szultán.

Bécsből jelentik, hogy V. Mehemed Törökország szultánja, tegnap este hét órakor meghalt.

Hetvennégy éves volt. Konstantinápolyban született 1844-ben, Abdul Medzsid szultánnak volt a harmadik fia. Amikor II. Abdul Hamidot megfosztották trónjától, 1909. április 27-én V. Mehemed néven foglalta el a kalifák trónusát. Uralkodása csaknem szakadatlan háborúk ideje volt. Rögtön trónralépte után Macedóniában és Albániában felkeléseket kellett levernie. 1912 őszén pedig kitört a balkáni háború, melyben Törökország csaknem minden európai birtokát elvesztette.

A világháború kitörése után hat hónapig semleges politikát folytatott, de 1915. április hónapjában Magyarországhoz Ausztriához és Németországhoz csatlakozott.

A központi hatalmak a szövetségi hűségnek és barátságnak mintaképét tisztelték benne. Fegyverei a Dardanellák ostrománál arattak nagy diadalt, a mikor a törökök az egyesült angol és francia flottát dicsőségesen visszaverték. Ekkor kapta a szultán a „Ghazi” (győzedelmes) nevet.

Utóda unokaöccse: Jusuf Izzedin.

V. Mehemed szultán emlékét Budapest is megörökítette azzal, hogy a Múzeum-körutat nevével nevezte el.

Ófelsége részvét távirata.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól. Bécsből jelentik: Ófelsége ma a szultán elhunyt alkalmából megleghangu részvét táviratot intézett az új szultánhoz.

A város 1916. évi zárszámadása.

Félmillió a deficit.

Sok szó esett már a város törvényhatóságában arról, hogy Nagyvárad város 1916. évi zárszámadása még nem készült el. Ennek oka az volt, hogy a megcsappant személyzeti létszámmal a főszámvevő nem volt képes a számadásokat elkészíteni.

Szűcs Géza főszámvevő állandó hivatalos idő meghosszabbítással végre elkészült a nagy munkával.

Az 1916. évi zárszámadásban félmilliónál nagyobb a hiány.

Ebből a nagy összegből mintegy 400.000 korona már mint fedezetlen összeg a költségvetésben is így szerepel s a fedezetet kölcsönből akarta a város fedezni, azonban a miniszter újabb kölcsön felvételét nem engedélyezte.

Ezenfelül körülbelül 100.000 korona hiány abból állott elő, hogy a miniszter annak idején nem hagyta jóvá a házbérfillérek-ről és a vigalmi adóról szóló szabályrendeletet s így az ezekből remélt bevételek teljesen elmaradtak. Így a két összeg elmaradása hozta létre a félmillió deficitet.

Mivel pedig a kiadásokat fedezni kellett, nem volt más mód, mint az elmaradt bevételeket kölcsönökből fedezni.

Csekélyebb részét idegen függő kölcsönből fedezte a város, de nagyobb részének fedezésére a beruházásokra: a vágóhid,

munkáslakások, honvédtüzérlaktanya stb. építésére rendelkezésre álló alapokat használták fel.

Rimler Károly polgármester már napok óta Budapesten van s abban fáradozik, hogy főleg ezeknek és más függőkölcsönöknek a fedezésére kölcsönt szerezzen s ezen kölcsön felvételére a kormány jóváhagyását kinyerje.

Reméljük, hogy a polgármester fáradozása sikerrel jár s így az 1916. évi zárszámadás mielőbb a pénzügyi bizottság és a törvényhatóság elé kerül s ezzel véget ér a sok idterpelláció az 1916. évi zárszámadásért.

A hadisegélyek kifizetése.

Közlöm az érdekeltekkel, hogy az 1918. évi július havi hadisegély a következő sorrendben lesz kifizetve:

Első nap.

A tüzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 8-án, azaz hétfőn délelőtt 1—300-ig, délután 2701-től 3000-ig. A fogyasztási adóhivatali segélypénztárnál: 8-án, azaz hétfőn délelőtt 3001-től 3250-ig, délután 4751-től 5000-ig. Városi adópénztárnál: 8-án, azaz hétfőn délelőtt 5001-től 5250-ig, délután 5251-től 5500-ig. Városi házipénztárnál: 8-án, azaz hétfőn délelőtt 7001-től végig.

Másodiknap.

A tüzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 9-én, azaz kedden délelőtt 301-től 600-ig, délután 2401-től 2700-ig. A fogyasztási adóhivatali segélypénztárnál: 9-én, azaz kedden délelőtt 3251-től 3500-ig, délután 4501-től 4750-ig. Városi adópénztárnál: 9-én, azaz kedden délelőtt 5501-től 5750-ig, délután 6001-től 6250-ig.

Harmadik nap.

A tüzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 10-én, azaz szerdán délelőtt 601-től 900-ig, délután 2101-től 2400-ig. A fogyasztási adóhivatali segélypénztárnál: 10-én, azaz szerdán délelőtt 5501-től 5750-ig, délután 4251-től 4500-ig. A városi adópénztárnál: 10-én, azaz szerdán délelőtt 5751-től 6000-ig, délután 6501-től 6750-ig.

Negyedik nap.

A tüzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 11-én, csütörtökön délelőtt 901-től 1200-ig, délután 1801-től 2100-ig. A fogyasztási adóhivatali segélypénztárnál: 11-én, csütörtökön délelőtt 3751-től 4000-ig, délután 4001-től 4250-ig. A városi adópénztárnál: 11-én, csütörtökön délelőtt 6251-től 6500-ig, délután 6751-től 7000-ig.

Ötödik nap.

A tüzoltó-laktanyai segélypénztárnál: 12-én, pénteken délelőtt 1201-től 1500-ig, délután 1501-től 1800-ig.

Figyelmeztetem az államsegélyeseket, — hogy a meghatározott sorrendben jelenjenek meg, mert aki az államsegélyét a fizetési napok alatt fel nem veszi, csak a következő fizetési napok alatt kaphatja ki.

Nagyvárad, 1918. július 4.

Juricskay Barna, s. k.
pénz és adóügyi tanácsos.

* A Népszövetségi Hitelszövetkezetnél készpénzzel, vagy pedig csekély befizetésekkel lehet hadikölcsönt jegyezni. Igen kedvező díjfizetés mellett lehet hadikölcsön-életbiztosítást is kötni. Hivatalos óra minden nap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

Lesz már rum.

A pénzügyminiszter szeszt utalt ki rumgyártásra.

A tejihiány miatt a közönség egy része a teára van utalva. Ezt sem igen veheti igénybe a közönség, mert nincs élvezhető tea és nincs rum, sem citrom, a különböző citrompótlók pedig nem jók.

A pénzügyminiszter most gondoskodik arról, hogy a közönség legalább részben el legyen látva rummal.

Tegnap Nagyvárad városához küldött leiratában tudatja, hogy a lakosság szeszital szükségletének és a tejihiány miatt fokozódó rum szükséglet lehető kielégítése céljából a zár alá vett szesznek Nagyvárad területén lakó, a mezőgazdasági szeszben részesülő népesség céljaira 25200 hektoliterfok finomított szeszt bocsát a törvényhatóság rendelkezésére, literenként 20 koronás árban, amelyből teljes egészében 40 fokos rum készíthető.

A városnak egy szétosztó bizottságot kell alakítania, a város első tisztviselőjének felügyelete alatt, amelynek tagjai a pénzügyigazgatóság egy tisztviselője, a keresk. kamara egy kiküldöttje az Omke közalkalmazottak beszerzési csoportjának, a rum és likörgyárosok és az italmérők egy-egy kiküldöttje.

A szeszt az eddig is rumgyártással foglalkozók dolgozzák fel rummá s a kész rumot a miniszter által meghatározandó mennyiségben, beszerzési jegyek ellenében szolgáltatják ki a közönségnek.

Éppen ez az utóbbi intézkedés veszi el az értékét a miniszter intézkedéseinek, mert a rumgyártók révén nagyon is különböző értékű rumhoz jut majd drága pénzért a közönség, holott ma már majd minden háztartásban értik a módját, hogy miként készítsenek jó rumot.

Most is árulnak nagy összegért egyes boltokban olyan rumot, amely nemcsak rossz, de egyenesen káros az egészségre.

A Vörös-Kereszt arató-ünnepe.

A Sport tér, mely az ünnepély színhelye lesz, ma már úgy néz ki, mint egy valódi sátoztábor. A város sátrai és katonasátrak lombdíszen várják hivatásukat, hogy majd helyet adjanak a vásárló közönségnek, mely bizonyára sok száz számban fogja vásárnap előzőlni az ünnepély színhelyét. — Kesztyűs János százados egy egész gárda katonai munkás élén serényen működik közre, hogy a deszkákból alkotott asztalok elkészüljenek, melyek mellett 5—6 ezer ember is kényelmesen elférjen annakidején.

Gondoskodva van kitűnő hideg sörről, mely hektoszámmra behűtve fogja várni a fogyasztó sörbarátokat. Ezenkívül Litzke Pécsről, Palugyai Pozsonyból, Törley Budapestről nagyszerű pezsgőadományt küldött a 4-es honvédeknek, melyet a jótékony céljára potom áron fog értékesíteni a rendezőség.

A káptalani erdők lombjai már most fedik az utakat, kényelmet biztosítva a járókelőknek. Incze Lajos magas oszlopain fog nyugodni a diadalkapu, melyen át a közön-

ség fog özönlenni a páratlan érdekességeket tartalmazó műveltségre.

A hölgyek toalettjéről nem szólhatunk, de a legmesszebbmenő fantázia is el fog törpülni a valósággal szemben, ennyit előre megjósolhatunk.

Jegyek különben már előre válthatók mindkét hírlapirodában.

Bernát, az olasz fogoly.

Mozifilmre való volna Friedmann Bernát galíciai népfelkelő tragikus esete. Lenne belőle vagy jó háromszáz méter.

Friedmann népfelkelő volt s menetszázadba volt beosztva. Menyasszonyának, egy szép, fekete szemű galíciai leányzónak elindulás előtt egész marok hajfűrtöt adott emlékül, melyet kétségbeesésében tépett ki a fejéből. Mert nagyon kétségbe volt esve Friedmann. Sehogyse ment a fejébe, miért kell neki az olasz ellen puskával menni, mikor életében még sohase látott olaszt. De azért beült a vagonba s elment a menetszázaddal. Egész Komáromig. Ott a nagy emberkavarodásban lefelejtette magát a vonatról. A pályaudvari őrség azonban elcsipte a frakkját, de mert menetszázada akkor már Pesten is tul járhatott, szuronyos őrt adtak Friedmann mellé s Sopronba utbaindították. Este értek Győrbe; az ő beküldésére magát foglyával a harmadosztályú váróterembe, mivel a soproni vonat csak reggel indul. Friedmann leült batyujával egy sarokba s nézegette az ide-oda ténfergő katonákat. Egyszer csak azt mondja ze őrének:

— Nékhem van sok pénz, vitéz ur!

— Az jó, ha van az embernek, — mondja rá csendes flegmával az őr.

— Van 360 florénsom. Gyerünk be egy korcsmába, fizetek egy vacsora meg egy pohár bort vitéz urnak is.

Az őrnök nem sok kapacitálás kellett. Éhes volt, hamarosan felcsehelt a korcsmába. Friedmann vacsorát rendelt, meg bort. — Egy óra se telt bele, az őr puskája a falnak volt támasztva, az őr maga pedig álmosan hevert a korcsmapadon.

Friedmann kifizette a kontót, a korcsmárosnak azt mondta, hagyja reggelig aludni a vitéz urat, mert elfáradt szegény, azzal kiment a pályaudvarra, felült a pesti vonatra s betelepedett egy csomó olasz fogoly közé.

Alig indult el a vonat, egy határrendőrtiszt igazolásra szólította fel:

— Maga is olasz? — kérdezte tőle németül a határrendőrtiszt.

A fogolyszállítványt kísérő parancsnok elővette a névsort és végigfutotta.

— Ez az ember nem tartozik a transzportomhoz — mondta a tisztnek.

Friedmann azonban nem jött zavarba.

— Nem, — mondta — én olasz internált vagyok.

A határrendőrtiszt galléron fogta Friedmann, eszalította a vonatról s csendőrkisérettel beszálította a hajmáskéri fogolytáborba.

Két hétig lógott Friedmann a hajmáskéri táborban mint olasz internált, egész addig, míg igazolvány nélküli utaztatása miatt a táborparancsnokság maga elé nem idézte. A kihallgatáson elébe állt az olasz tolmács s olaszul a nevét kérdezte. Friedmann persze egy szót se tudott olaszul. Egy-kettőre leleplezték, hogy nem olasz, hanem galíciai. Hadbírótság elé állították. Két esztendőt kapott.

Közét-lábát zörgő bilincsbe verték s úgy

szállították Sopronba, a katonai fegyházba Friedmann. Mosolygott, mikor szuronyok között hozták. Lehet, azon, hogy két évig biztosan a szlnét se fogja látni menetszázadnak, — olasznak . . .

Tanítók a népiskola reformjáért.

A biharmegyei általános tanítóegyesület tegnap tartotta első háborus közgyűlését, amelyen sok tanító és tanítónő jelent meg. Számborovszky Rezső elnököt, aki beszámolt az egyesület háború alatti működéséről, végül elparentálta Gulácsy Endre elnököt.

Lánczy József felsődernai igazgatótanító indokolta meg ezután javaslatát, amelyben a tanítók státusrendezését, szolgálati pragmatikáját, a népiskolai tanfelügyelet és a tanító képzés reformját sürgette. Az indítványt elfogadták.

A határozat a következő:

1. Kívánja a gyűlés, hogy a tanítóság nemre és iskolai jellegre való tekintet nélkül összes szolgálati idejének beszámításával egyenlő arányban a XI—VIII. fizetési osztályokba soroztassék;

2. Nyugdíj ellátása az áll. tisztviselőkre vonatkozó 1912. évi LXV. t. c. szerint történjék;

3. A tanfelügyelet reformjának mielőbbi megvalósítását kívánja úgy, hogy a tanítói pályán huzamosabb ideig kifejtett kiváló működés után az arra érdemes tanítók részére tanfelügyelői tanfolyamok rendeztessenek s a sikeres vizsgálat után a tanfelügyelői pályán lehetőleg mielőbb érvényesüljenek s ez részükre intézményesen biztosítottassék;

4. Sürgősen reformáltassék a tanítóképzés olyképp, hogy a tanítóság érettségi vizsgával akadémiai kiképzésben részesüljön;

5. A határozatok az ország összes egyesületeinek hasonló állásfoglalása céljából küldessenek meg.

Magdits Károly tanító a történelmi oktatás reformjáról érkezett, javasolta, hogy a magyar nemzet történelmét mese alakjában már az első elemítől kezdve tanítsák.

Megválasztották ezután elnöknek Balogh Károly igazgató tanítót, alelnöknek Domokos Andort és Lánczy Józsefet, főjegyzőnek Perényi Györgyöt. A 32 tagú választmány s a szakosztályok megalakítása fejezte be a közgyűlést, amelyen Fekete Mátyás tanító végezte a jegyzői tisztet.

Az oldalgók: Kárpáti Miklós és társai.

A főispáni hivatalban központosították a hadikölcsönjegyzéseket s Fráter Iván dr titkár hazafias büszsággal ellenőrzi, hogy azok, akiknek a véráldozat ellenértékéül a háború győzelmes befejezése érdekében csak pénzt kell kölcsönözni a magyar államnak, hogyan teljesítik legfontosabb kötelességeiket. Az ő rábeszélése eddig egymillió korona jegyzést hozott s ez az összeg óránként nő aszerint, amint egy egy látogató érkezik a titkárhoz. Mindenkit felkér az udvarias, hártározott, céltudatos titkár s mindenkinek szabad választást ad arra, hol akar jegyezni: a Hitelbanknál-e vagy a Kereskedelmi Banknál, esetleg az Egyesültnél vagy máshol.

Az első jegyzés Dénes Ödöné összeg szerint és mérték szerint is: 200000 korona. Utána jön Czillér Imre 180000 koronával. —

Schönberger S., Kurlaender Jenő, Barna Jenő 100—100000 koronát, Aranyi Albert, Schwartz Hermann, Mocos Sándor 50—50000 koronát, Leitner Lázár 30000 koronát, Hartmann Sándor 10000, Somogyi Ödön dr 15000, Rippner Farkas 40000, Spitzer és Lengyel 30000, Vas Adolf 10000, Grünstein Béla, Strasser Ignác 10—10000, Spitzer Béla 20000, Flegmann Ármin 10000 koronát jegyezték.

Nem jelentkeztek meghívás dacára sem: Füchsl Testvérek cég, Leitner Márton s két más nagykereskedő.

A legfeltűnőbb a Kárpáti Miklós kereskedő oldalgása, aki háromszori meghívást válasz nélkül hagyott. Kárpáti 3 milliót keresett nem reális üzletek révén, amelyekből kifolyólag bűnperei voltak a törvényszék előtt. A háború kitörése után hamis bizonyítvánnyal kivonta magát a hadikötelezettség alól, ez 1917 ben, mikor végre szemlén kellett jelentkeznie, kiderült s az eljárás folyamatban van ma is ellene. S ez a kereskedő vonakodik hadikölcsönt jegyezni, amikor a katonai kötelezettség elől elrejtőzve hordhatta össze millióit a katonák vére és védfala mögött.

..HIREK..

* Személyi hír. Verner Kálmán árvaszéki elnök tegnap hivatalos ügyekben Berettyóújfaluba utazott, ahonnan ma tér vissza.

* Dr Lányi József tinnini püspök, a már országos hírű Püspökfürdőbe érkezett, hol üdülés és gyógyulás céljából hosszabb ideig fog tartózkodni.

* Malatinszky Lajos főispán Geszten. Udvariassági látogatást tett a főispán tegnap Geszten, ahol azonban id. Tisza István grófot nem találta. A főispán a miniszterelnök fiával, ifjabb Tisza István gróffal hosszasan beszélt s pár óra múlva visszaindult Nagyváradra.

* Szünet a királyi táblán. Holnap kezdődik meg a királyi táblán a törvénykezési szünet, amelynek tanácsai közül július 7 től minden kedden, esetleg szerdán a büntető fellebbviteli főtanács Gálbory József táblabíró elnöklésével, minden csütörtökön a polgári tanács Imrik Péter dr tanácselnök (július 7 től augusztus 3 ig), Fekete József kuriai bíró (augusztus 4 től 17 ig) és Kepes Miklós kuriai bíró (augusztus 18-tól 31 ig) tart ülést. Szeptember 1 től október 28 ig Lábán Lajos dr táblai elnök veszi át a vezetést.

* Kitüntetéssel letett vizsgálat. Dr Barry Zoltán budapesti törvényszéki jegyző az egyesített bírói és ügyvédi vizsgálatot Budapesten kitüntetéssel tette le.

* Dr Kollányi Ferenc a levéltárak országos főfelügyelője. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király dr Kollányi Ferenc pápai főpap, jáki apát, székesegyházi kanonokot a hiteles helyi levéltárak országos főfelügyelőjévé további három év tartamára folytatólagosan kinevezte.

* Az osztrák élelmezési miniszter Budapesten. Paul Lajos osztrák élelmezési miniszter, mint bécsi tudósítónk telefonálja, tegnap este Budapestre utazott, hogy a magyar kormányval a korai gabona egy részének Ausztriába való szállításáról tárgyaljon.

* **A rendőrkapitányi állások átszervezése.** Nagyvárad város rendőrkapitányi és fogalmazói, mint annak idején említettük, beadványt intéztek a városhoz. A rendőrkapitányi állások magasabb osztályba helyezését és külön ruha és személyi pótlékok megállapítását, a fogalmazók pedig megfelelő előléptetésüket kérik. Tegnap ülésében foglalkozott ezzel dr. Thury László elnöklété alatt a jogügyi szakbizottság. A jogügyi bizottság a rendőrkapitányi állások olyan átszervezését javasolja, hogy öt I. osztályú rendőrkapitányi állást szervezzenek, akik közül egy mint rendőrfőkapitány-helyettes legyen, akinek 700 korona külön személyi pótlékot adjanak, ez állás a VIII. fizetési osztályba soroztassék. A többi négy alkapitányt szintén helyezték át a IX. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba, de személyi pótlék nélkül. Egy rendőrkapitányi állás, a melyet a főispán nevez ki s a melyet jelenleg Mezey tölt be, meghagyassék a IX. fizetési osztályban. Ezen rendezés által a rendőrkapitányi állásokat az államosítás a jelenleginél kedvezőbb helyzetben találja. A fogalmazók előléptetését nem javasolja a szakbizottság, mert az államosítás esetén úgy is előbbre kerülnek. A külön ruha és személyipótlék iránti kérelem teljesítését nem javasolja a szakbizottság, mert mindazon pótlékokban ugyanis részesülnek, a rendőrök is, amelyeket a többi tisztviselő kapnak.

* **Adomány a vak katonáknak.** Tóth Mária, Mészáros Ilonka, Szappanos Margit gyűjtésükből 4 koronát küldtek be szerkesztőségünkbe a vak katonák javára. Eddigi gyűjtésünk összege: 5567 K 42 f. Rendelési helyére juttatjuk.

* **A bőr- és cipőárakat felemelik.** Budapestről jelentik: Az Est arról értesül, hogy a kormány fokozni akarván a lanya bőrtermelést, legközelebb rendeletileg fel fogja emelni a bőrárakat, ami maga után vonja a cipőárak, cipőjavítások árának arányos emelkedését.

* **Tolnai Simon Nagyváradon.** A Tolnai Világlap és Tolnai Világlexikon kiadó-tulajdonosa tegnap két fiát hazakisérve kiszállott Nagyváradon. A legelterjedtebb újság tulajdonosa elvezette fiait a Kolozsvári utcába ahhoz a házhoz, ahol apja, Friedmann szuster lakott s ahonnan ő ötödmagával világgá ment. Mint bűvész kezdte, azután könyvet irt a bűvészetéről, okos, világos, mindent megmagyarázó könyvet, amely véget vetett ennek az iparágának örökre. A könyv sikere lapkiadásra, majd nagy nyomdavidálat meg alapítására vezette, csinált egy Világtörténelmet, folyamatban van egy jó Lexikon, ma erős munkával milliomos a Friedmann szuster fia.

* **Lévay József meghalt.** Miskolcra táviratozzák: Lévay József országos nevű költő 93 éves korában ma elhunyt.

* **A Gólem** tegnapi előadásán Berger Baranyi Margit, Tompa Béla színiiskolájának növendéke lépett fel egy kisebb szerepben. A szerep sokkal kisebb, minthogy Berger Baranyi Margit tehetségéről végleges véleményt lehetne mondani, annyi azonban bizonyos, hogy temperamentumos, ügyes kezdő, szikkes táncával tapsot is aratott.

* **Biztatók a terméskilátások.** Az aratási reményekről intéztünk kérdést a Hadi-termény r. t. nagyváradai főnökéhez, aki ezeket mondta:

— A termésrendelet haladás a tavalyihoz képest, mert a gabonát a cséplésnél fogja meg. Ha végre is hajtják a közigazgatási hatóságok, nagy eredménye lesz. A termés jó, a krumpli kifünő, a tengeri feljavult, jó termésnek s jó gazdasági évrnek nézünk eléje. A mostani nehéz helyzetben már jóformán túl is vagyunk, a korai cséplés megkezdődött, az aratás javában folyik. Nincs semmi baj tehát, már tulesztünk a kellemetlenebb időszakon s most javulni fog az élelmezés.

* **E héten kevesebb a dohány.** A nagyváradai dohányraktár értesítette Lindenbaum Ignác nagytőzsdést, hogy a héten a heti 60000 koronára szabott dohányáru helyet csak 20000 korona árut utalt ki. Ezt kell szétosztani a 23 régi és 25 hadiözvegy trafik között, tehát mindenki egyharmadrészt kapja a rendes mennyiségnek. Temesvári lapokban olvassuk, hogy ott a rendes 60000 korona áru dohányt kapta meg a nagytőzsde, nem jogos tehát, hogy éppen nálunk von el az államkincstár a közfogyasztástól 40000 korona dohányárut. Még ebből is egyes trafikok jelentékeny mennyiséget juttatnak falura, például Rézbánya, Vaskőh, Belényes erdészei, jegyzői, korcsmárosai és turistavezetői mind Nagyváradról kapják a szükségleteiket, holott otthon is felszedik a nekik járó mennyiséget. Ezt kell erősen megakadályozni a hatóságnak.

* **A Wolf-ügynökség esti jelentése.** Berlinből jelentik: A Wolf-ügynökség jelenti 4-én este: A Somme mindkét oldalán erős angol részlet-támadások meghiúsultak harci terepünkön.

* **Vitézségi éremmel kitüntetett honvédek.** A hivatalos lap szerint a 4 ik honvéd gyalogezredbeli Varga Lajos törzsőrmester, Németh Lajos őrmester, Adler Samu k. őrmester, Széplaki Imre és Jámbori Ferenc tizedesek, valamint Tóth Imre, Oláh Imre és Tóke János népfelkelők a nagy ezüst vitézségi érmét; Juhász József, Bajó István és Erős Gergely szakaszvezetők, Török Antal, Biró Szilárd, Nagy György, Laczikó Mihály, Balogh János, Jakab Tódor, Dobos Ferenc és Véber Antal tizedesek, Kraszkó Mihály és Szabó Jenő őrzetők, Gligor János, Gáll Péter, Mikló Lajos, Mokos István, Argyelán János, Baráth István, Csuvarszky András, Sin József és Veress Sándor honvédek a kis ezüst vitézségi érmét kapták meg vitézségükért.

* **Rendőrök rongyos ruházata.** Nem sokára leszakad a ruha a rendőrökről, a közbiztonságnak e fontos és nélkülözhetetlen szerveiről. A rendőrök gyűrött, foltos, viharvert és rozsdás ruhái százalmas jelei annak a nemtörődömségnek, amely őket idáig juttatta. Jánossy Gyula főkapitányban megvan a jóakarát a helyzet orvoslásához, de rendkívüli elfoglaltsága nem engedi, hogy kezébe vegye ezt a kinos ügyet, amely cél nélkül keseríti a közrendőröket. Emlegetik is, hogy bezzeg Lukács Ödön polgármesterhelyettes tudott gondoskodni az ő tűzoltóiról, míg ők ruha nélkül maradtak. Most a polgármester néz utána Budapestben, hogyan lehetne posztót szerezni a rendőröknek.

* **A budapesti repülőposta első utja.** Tegnap reggel 10 óra 35 perckor indult el a Mátyásföldről az első repülőgép a budapesti repülőpostával Bécsbe. Rafft Marville pilótaszázados, ulánus kapitány kormányozta a gépet s vele utazott Vargha Emil honvédfőhadnagy, aki a postát viszi s ma ő hozza egyedül a bécsi postát Bécsből. A felszállótéren Dáni Béla vezérőrnagy, a hadügyi miniszterium képviselőjében beszédet mondott, melyre Szerényi kereskedelemügyi miniszter válaszolt. A repülőgép a katonazenekar hangjai mellett szállt fel a két repülőtiszttel s a közönség éljenzése közben eltűnt a Duna irányában. Az első posta hódoló üzenetet vitt a királynak, üdvözlöt a hadvezetőségnek és az osztrák kormányoknak.

Budapest, július 4. (Saját tudósítónktól.) Aspernből jelentik: Déli 12 óra 30 perckor a Budapestről elindult posta repülőgép megérkezett. Az első postát szállító repülőgépet, mely az utat 2 óra 3 perc alatt tette meg, a leszálláskor ünnepélyesen fogadták.

* **Nagy vasuti szerencsétlenség Moldvában.** Bukarestből jelentik: Az elmúlt csütörtök éjjel vasuti szerencsétlenség történt Pascani közelében. Egy Marasesti felé haladó és a megszállott területre visszatérni akaró személyvonattal, amely katonákat szállított, összeütközött egy nyolc kocsiból álló tehervonat. A teherkocsik a mozdonyt kilökték s ráfutottak a személyvonat első kocsijaira. A vasuti szerencsétlenségnek hatvan ember meghalt és sokan megsebesültek. — A vizsgálat megállapította, hogy az egyik kitérőn történt a mulasztás.

* **Püspökfürdői uszoda.** A püspökfürdő uszodája teljesen egyedüli az országban, melyben a viznek állandó befolyása és kifolyása van, miért is az uszoda vize mindig friss és kristálytiszt. Az uszoda 26 fokos folyton friss vize igazi áldás az üdülést és gyógyulást keresőknek. Az uszodában, tekintettel a kellemes és kedvező időjárásra, egy elsőrangú uszómester is a közönség rendelkezésére áll. A valósággal paradicsommá varázsolt Püspökfürdőben Komzsik Alajos a közönség elsőrangú ellátásáról állandóan és nagy körültekintéssel gondoskodik.

* **A Nagyváradai Hatósági Munkaközvetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80-1918 július 3. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 1, gépkezelő (motork.) 8, bádósgossegéd 3, bányamunkás 1, cipész 1, fodrász 3, gyárimunkás, napszámos 10, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 3, kádár 4, kovács 14, kocsis 3, könyvelő 1, lakatos 5, munkásnő 22, molnár 2, szabó (férfi és női) 12, szeszfőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 21, iparostanuló (fiú és lány) 52, keresk. tanuló 10, gépirónő 2, könyvkötőleány 3, kazánfűtő 1, benzinnmotorkezelő 1, kárpitos 2, kavicsbányamunkás 2, pincár 1, pincérleány 2, hentes a városi üzennél 1, kalapos 1, cukrász 1, mozdonyvezető 1, pék 2, gazdasági kulcsár 2, házmester 1.

Foglalkozást keres: bádósgos 1, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 6, gépirónő 6, géplakatos 4, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 30, kovács 4, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez, ács) 2, szabó 3, szolgazemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 12, iparostanuló (fiú és lány) 13, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 1, szeszfőző 1, mozdonyvezető 1, pénztárnoknő 2, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, korrepetitor 1.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtti történik.

* Gyűjtés a távozó színészek javára.

Kis leánykák, rövidruhások és unatkozók hurcolnak iveket kávéházról cukrázdára utcáról palotákba s gyűjtenek a távozó művésznők és művészek javára. Egy ilyen gyűjtőkisasszonyt azért, mert bement előadás alatt a páholyba, Becsei Ignác rendőrfelügyelő kérdőre vont tiltott és engedély nélküli gyűjtés miatt s csak Gerő Gusztáv dr ügyvéd közbelépése mentette meg a kis hölgyet a további következményektől. Ez a gyűjtés ma teljesen céltalan és felesleges, csökevényes maradványa a néhai való áro-mantikának, mikor éhező színészekről volt szó. Ma a művész rendes polgári foglalkozást üz s ezért meg van a fizetése. Nincs szükség tehát gyűjtésre, a kisasszonyok hasznosabb foglalkozásban élhetnek ki tartalék energiájukat, például a borsóhántásban vagy a krumplitisztításban.

* A megyei gabonaátvevő miniszteri megbízottak. A biharmegyei gabonát átvevő bizottságok mellé kinevezett megbízottak névsorát egyik lapársunk tévesen közölte. A miniszteri megbízottak helyes névsora a következő:

Központi járás: Korda Andor, Kágyi József, Fischer Emil. Szalárdi járás: Weisz Albert, Kaczender József. Élesdi járás: Pilicz István, Nagy Imre. Biharkeresztesi járás: Dankó Sándor, Szigeti Elek. Berettyóújfalui járás: Balogh Tihamér, Riesz Miklós. Biharnagybajomi járás: Földes Béla, Nadányi Péter. Székelyhidi járás: Bónis Elemér, Dobsa Sándor. Derecskei járás: Vadász Béla, Géher Lajos. Margittai járás: Für Géza, Tunyoghy Lajos. Nagyszalontai járás: Schreiber Izidor, Megele Béla. Cséffai járás: Korda Ödön, Szlávik Ede. Tenkei járás: Miskolczy István, Bencsik Sándor. Béli járás: Ferencsik Ödön, Kardos Kálmán. Magyarcsékei járás: Sterba Szabolcs, Kubik Gyula. Belényesi járás: Bottyán Pál, dr Beldán Viktor. Vaskóhi járás: Békeffy Miklós, Körner József. Érmihályfalvai járás: Szentmiklósi Gyula, Szabó Gyula.

* Ecetet árul a város. Értesítjük a város polgárait, hogy Kapuczinus utca 11. sz. alatti böhelyiségünkben a mai napon az ecet elárusítását megkezdjük. Lisztkönyv felmutatása ellenében mindenkinek joga van 2 liter mennyiségben ecetet egyszerre hivatona beszerezni, amelynek literenkénti ára 6 korona. Már most közöljük és figyelmeztetünk mindenkit, hogy ezen tiszta szeszből készült ecet fokoztatásánál fogva csakis vízzel való hígítás után használható, azt mindenki otthon keverje tiszta vízzel izlése szerint 1-2 vagy 1-3 arányban. A keverés folytán mindenki 1 literből 2-3 liter kiváló minőségű ecetet nyerhet. Nagyvárad város hatósági központi szeszifőzdéje.

* Aratók szerződhetők Beregvármegyéből. A m. kir. földmívelésügyi miniszter közölte Biharvármegye gazdasági munkabizottságának elnökével, hogy Beregvármegyei gazdasági felügyelő jelentése szerint Biharvármegye területén előfordult fagykárak következményeként ott igen sok gazdasági munkás munkanélkül maradt, akik aratói munkára azonnal elszereződnek. Aki Beregvármegye területéről munkásokat fel fogadni hajlandó, azok szerződését végett lépjen azonnal a beregvármegyei gazdasági felügyelővel közvetlenül érintkezésbe.

Színház.

Heti műsor:

Péntek: Szép Heléna.
Szombat délután: Kóristalány.
Szombat este: Névtelen asszony. (Haverland Gusztáv fellépte.)
Vasárnap délután: Hotel Imperial.

Vasárnap este: A cigány. (E. Kovács Mariska fellépte.)

Szép Heléna. Az a szinte meglepő meleg érdeklődés, amellyel a közönség Offenbach régi, híres operettjének reprizét fogadta és az a páratlan siker, amelyet a Szép Heléna felújítása aratott, arra készítette a színház vezetőségét, hogy pénteken este újból színtrehozza a Szép Helénát. Kovács Margit, Békefi Lajos Szigeti Jenő a főszerepekben és operette együttes többi jelesei ezen az estén is tudásuk legjavát nyújtják.

Haverland Gusztáv a Névtelen asszonyban. A színház legközelebbi, e heti eseménye Haverland Gusztáv, a jeles fiatal színész a buda-temesvári szintársulat legújabb tagjának vendégfellépte lesz, amelyre őszinte rokonszenvvel készül a város társadalma. Haverland Gusztáv a Névtelen asszony védőügyvédjének szerepében lép először a nagyvárad közönség elé.

Délutáni előadások. Szombaton délután a népszerű Kóristalány című operette, vasárnap délután pedig a Hotel Imperial, Biró Lajos szenzációs sikerű drámája kerül színre.

A Cigány. A nagyvárad színház halhatatlan patrónusa: Szigligeti Ede egyik legkiválóbb színpadi alkotása: a Cigány tölti be szombaton este a műsort. A klasszikus népszínmű előadása keretében E. Kovács Mariska a maga nagy művészetével egyik legszebb, legparádésabb szerepét játssza.

A bucsuzók ünnepi hete. Azok számára, akik az idei szezonzárás alkalmával végleg bucsut mondanak a nagyvárad színháznak, a jövő héten kezdődnek az ünnepélyes keretekben lezajló bucsuelőadások. Aból az érdeklődésből, amelyet a közönség a már most a jövő hét minden előadása iránt tanúsít, kétségtelen, hogy a szintársulat távozó tagjainak színes forró és ünnepi lesz a bucsuja.

A Vengerkák az Apollóban. A Vengerkák, Pasztor Árpád drámája az Apollóban remek új műsor keretében ma kerül előadásra.

VIGADÓ mozgó-színház	MA
	Lidércnyomás.
	Fantázia 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek	

APOLLÓ mozgó-színház	MA
	Vengerkák.
	Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**
Kiadóhivatal: Szent László-nyomda s. t.

Eladó házak!

Fürdő-utcán 16. és 22. számú két sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:
dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.
Telefon-szám: 4-16.

Haltenberger Vilmos
kelfestő és vegytisztító gyáranak
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Bémer-tér 2.
Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.
Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15-
Majolika tála fogóval	8-
Majolika cukortartó diszes	8-
Majolika gyümölcskészlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12-
Boros	12-
Likör	12-
Befőttes készlet kristály fehér	12-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12-
Majolika fali sőtartó színes	8-
Majolika vizeskancsó színes	10-
Kenyérfosár színes üveggel	10-
Chinaezüst cukortartó	10-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágazék	5-
Majolika diszfigura	5-
Porcellán főzőlábas	5-
Porcellán főzőtazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	50-
Kávékészlet színes aranyozással	50-
Feketéskészlet színes aranyozással	50-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150-
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40-
Mosdókészlet színes finom diszítéssel	50-
Falitűkör színes aranyozott kerettel	80-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80-
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4-
Kávécsésze	4-
Köpöcsésze	5-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vizek, Képek, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLÓS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszmuáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.